ការទាញផលប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជាៈ ព្រៃឈើ ជលផល រ៉ែ

*បណ្ឌិត Brett M. Ballard សង្ខេបពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃបទបង្ហាញទាំង៤ ក្នុងវគ្គទី២ នៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៨ ហើយនិងលទ្ធផលនៃការពិភាក្សាជាបន្តមកទៀត ។ **

ក្នុងសុន្ទរកថាបើកសន្និសីទ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានកត់សំគាល់ថា ភាពសំបូរធនធានធម្មជាតិ គឺជាផ្លូវឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍ ការរីកលូតលាស់ និងវិបុលភាព ប៉ុន្តែការធ្វើអោយធនធានក្លាយជាពរជ័យគឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយ ។ សម្តេចបានបន្តទៀតថា កម្ពុជាបានមើលឃើញបញ្ហាមួយចំនួន ទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ព្រៃឈើ និងជលផល ហើយការប្រើប្រាស់ដីមិនអស់លទ្ធភាព ការកាប់ទន្ទ្រានព្រៃឈើយកដី និងទំនាស់លើការកាន់កាប់ដីធ្លីនិងធនធានធម្មជាតិ នៅតែជាបញ្ហាប្រឈមសំរាប់រដ្ឋាភិបាល ។ សម្តេចបានបញ្ជាក់ថា ការរកឃើញប្រេងកាតនិងឧស្ម័នធម្មជាតិ បានធ្វើអោយមានការជជែកដេញដោលលើការគ្រប់គ្រងចំណូលពីធនធានទាំងនេះ ប៉ុន្តែបញ្ហាចំបងបំផុតរបស់កម្ពុជាក្នុងរយៈពេលមធ្យម គឺ តើប្រេងកាត និងចំណូលផ្សេងៗ អាចជំរុញអោយមានចំរុះកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រកាន់តែច្រើន រឺយ៉ាងណា ។

សេចក្តីផ្តើមៈ សារគន្លឹះ

វាគ្មិនទាំង ៤ ក្នុងវគ្គនេះ បានបញ្ជាក់ឡើងវិញពីបញ្ហាជាច្រើនទាក់ទងនឹងជលផល និងព្រៃឈើ ដែលគេបានដឹងជាទូទៅហើយ ។ ព្រៃឈើ និងជលផល គឺជាធនធានធម្មជាតិដ៏សំខាន់សំរាប់កម្ពុជា ។ វាបានចូលរួមយ៉ាងច្រើនក្នុងខ្ទង់កសិកម្មនៃ ផសស ជួយបង្កើតការងារ និងផ្តល់ស្បៀងអាហារ និងអុស-ធ្យូង សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើន ។ ទោះបីជាមានក្របខណ្ឌច្បាប់ និងគោលនយោបាយសំរាប់ការពារធនធានព្រៃឈើនិងជលផលក្តី ប៉ុន្តែកំណើនប្រជាជន ការប្រើប្រាស់យ៉ាងច្រើនទ្រូវ របៀបខុសច្បាប់ដើម្បីប្រមូលយកផលពីធនធានធម្មជាតិ និងការដាក់អនុវត្តច្បាប់នៅខ្សោយ បានធ្វើអោយវត្តមាន និងលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ធ្លាក់ចុះយ៉ាងលឿន ។ របៀបអនុវត្តបែបនេះ បានចោទបញ្ហាយ៉ាងច្រើនដល់ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិអោយមានប្រសិទ្ធភាពដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

រដ្ឋាភិបាលដឹងច្បាស់ថា ធនធានធម្មជាតិដើរតួនាទីសំខាន់ណាស់ ព្រោះវាជាប្រភពចំណូលចំបង សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់នៅតាមជនបទ ហើយបានចាត់ទុកការគ្រប់គ្រងធនធាននេសាទ និងព្រៃឈើប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ជាកត្តាចំបងមួយសំរាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដូចមានចែងក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍចតុកោណ នៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិឆ្នាំ២០០៦-២០១០ (រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ២០០៦) ។ គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា ដែលផ្សព្វផ្សាយដោយក្រសួងផែនការ បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ប្រសិនបើអាចបញ្ឈប់ការខូចខាតធនធានធម្មជាតិបាន គោលដៅជាទូទៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ គឺអាចសំរេចបានយ៉ាងងាយ ។ វាគ្មិនទាំង ៤ យល់ស្របថា កិច្ចខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាគួរតែធ្វើឡើង ដើម្បីកែប្រែនិន្នាការថយចុះ/ខូចខាតធនធានធម្មជាតិ អោយទៅជាការរីកលូតលាស់ធនធាននេះវិញ ដើម្បីផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជាអតិបរមាដល់ប្រជាជនក្រីក្រនៅជនបទ ។ រីឯធនធាននេសាទក៏ដូចគ្នាដែរ បើសិនមានការគ្រប់គ្រងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ វាអាចរួមចំណែកបានច្រើនថែមទៀតដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

វាគ្មិនក៏បានសង្កេតឃើញថា ទិដ្ឋភាពមួយចំនួននៃកំណែទំរង់គោលនយោបាយ ដូចជា ការដកហូតយកដីព្រៃមកវិញ ការដាក់បំរាមកាប់ព្រៃឈើ និងការបង្កើតសហគមន៍ព្រៃឈើនិងនេសាទ គឺកំពុងអនុវត្តហើយនាបច្ចុប្បន្ន ។ ប៉ុន្តែការដាក់អនុវត្តច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិមានស្រាប់ រួមទាំងការការពារ និងដាក់ពិន័យចំពោះការនេសាទ និងកាប់ព្រៃឈើខុសច្បាប់ នៅតែចោទបញ្ហាខ្លាំង ។ ការទន្ទ្រានយកដី ការកែប្រែដីព្រៃ ការរំលោភយកដី និងទំនាស់ដីធ្លីបានកើនឡើង រួមទាំងនៅតំបន់ការពារ ។ របៀបរបបអនុវត្តមួយចំនួន ដូចជាការយកឈើធ្វើអុស-ធ្យូង និងសំណង់ ក៏ជាឧបសគ្គធំមួយដល់ការអភិរក្សដែរ ។

សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច (ELCs) មិនបានជំរុញការអភិរក្ស និងការគ្រប់គ្រងធនធានឱ្យបានសក្តិសិទ្ធិនោះទេ ពីព្រោះវាបានរឹតបន្តឹងការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយផលិភាព និងក្លាយជាខែលការពារការកាប់ព្រៃឈើខុសច្បាប់ ។ វាគ្មិន ២រូប បានលើកមតិថា ELCs គួរពិចារណាឡើងវិញពីបញ្ហាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងហើយក្នុងករណីខ្លះគួរបញ្ឈប់វាតែម្តង ។

ការស្រាវជ្រាវរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI និងការសិក្សាមួយចំនួនទៀត បានបង្ហាញថា ផលប្រយោជន៍នៃអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ ពុំបានបែងចែកទៅដល់ប្រជាជនភាពស្មើគ្នាល្អទេ ប៉ុន្តែបានបង្កើនវិសមភាពខាងសេដ្ឋកិច្ច និងការប្រមូលផ្តុំទ្រព្យសម្បត្តិទៅក្នុងដៃអ្នកធូរធារ និងអ្នកមានអំណាច ។ សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយនៃ ការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិ ទាមទារការស្រាវជ្រាវបន្ថែមទៀត ។

ការរីកលូតលាស់ និងអាទិភាព

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ តុងអ៊ីវ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (MAFF) បានកត់សំគាល់ថា ជលផលជាធនធានចំបងមួយ និងជាប្រភពស្បៀងអាហារដ៏សំខាន់សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ម្យ៉ាងទៀត ២៤.៩% នៃ ផសស ខាងកសិកម្ម គឺបានមកពីជលផល ។ នេសាទបំរើតំរូវការស្បៀងអោយប្រជាជន ៦លាននាក់ និងបង្កើតការងារជាច្រើន ។ ប្រជាជនកម្ពុជាប្រមាណ ៤៥% ពឹងផ្អែកលើការនេសាទក្នុងរូបភាពណាមួយ ។ រដ្ឋាភិបាលបានជឿនលឿនយ៉ាងច្រើនក្នុងការថែរក្សាស្តុកត្រី តាមរយៈការបង្កើតសហគមន៍នេសាទ ។

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ តុងអ៊ីវ បានកត់សំគាល់ទៀតថា គោលនយោបាយទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងធនធានជលផល និងព្រៃឈើ គឺមានស្រេចហើយ ។ វិស័យព្រៃឈើតំណាងអោយ ៧% នៃ ផសស ដូច្នេះការកាប់ព្រៃឈើ នឹងជះឥទ្ធិពលដល់ចំណែកព្រៃឈើ ក្នុង ផសស ។ នាបច្ចុប្បន្ន មានការដាក់វិធានការមួយចំនួនដើម្បីទប់ស្កាត់ការកាប់ និងការបំផ្លាញព្រៃឈើខុសច្បាប់ រួមទាំង

* បណ្ឌិត Brett M. Ballard គឺជាទីប្រឹក្សាស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

ការប្រើឧបករណ៍ខុសច្បាប់ផងដែរ ។ សព្វថ្ងៃរដ្ឋាភិបាលកំពុងដកហូតយកព្រៃឈើមកវិញ និងដាក់ព្រៃមួយចំនួនជាព្រៃបំរុងទុក ។ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលរួមក្នុងអង្គការព្រៃឈើអន្តរជាតិជាច្រើន ។គណៈកម្មាធិការសហគមន៍ព្រៃឈើជាច្រើនក៏បានបង្កើតឡើងដែរ ដើម្បីជួយគ្រប់គ្រងធនធានព្រៃឈើ ។

បណ្ឌិត តុប នេត នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI បានលើកថា ការពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិ គឺជាលក្ខណៈសំគាល់ដ៏សំខាន់មួយរបស់ ប្រជាជននៅតាមជនបទ ហើយការបញ្ឈប់ការបំផ្លិចបំផ្លាញធនធានធម្មជាតិគឺចាំបាច់ខ្លាំងណាស់ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ប្រជាជនកម្ពុជាជាង ៨០% រស់នៅតាមតំបន់ជនបទ ។ ពួកគេភាគច្រើនជាកសិករ ហើយពឹងអាស្រ័យលើផលិតផលនេសាទ និងព្រៃឈើ ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវភាព ។ ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយមួយរបស់ UNDP (២០០៧) បានរាយការណ៍ថា សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ត្រី និង ផលិតផលត្រីរួមចំណែកដល់ទៅ ៧៥% នៃការហូបប្រូតេអ៊ីនសរុបពីប្រភពសត្វ ហើយប្រជាជនជាង ១លាននាក់ សព្វថ្ងៃរកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការនេសាទ ។

ជំរឿនប្រជាជនទូទាំងប្រទេសឆ្នាំ១៩៩៨ បានបង្ហាញថា ប្រមាណ ៩២% នៃប្រជាជនសរុបពឹងអាស្រ័យលើអុស-ធ្យូងដើម្បីចំអិនអាហារ[១] ។អនុផលព្រៃឈើក៏ជាប្រភពដ៏សំខាន់មួយនៃស្បៀង និងប្រាក់ចំណូលសំរាប់គ្រួសារជាច្រើននៅជនបទ ។ ឧទាហរណ៍ ការសិក្សាថ្មីមួយ (Hansen and Neth 2006) លើ ៥០២គ្រួសារ ក្នុង ១៦ភូមិ នៅខេត្តកំពង់ធំ ពោធិ៍សាត់ មណ្ឌលគិរី និងក្រចេះ បានរកឃើញថា គ្រួសារក្រីក្ររកបានពីព្រៃជាមធ្យម ៤២% (២៨០ដុល្លារ) នៃតំលៃ ទ្រទ្រង់ជីវភាព រីឯគ្រួសារមានចំណូលមធ្យមរកបាន ៣០% (៣៤៥ដុល្លារ) ។

ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងដែនរងទឹកភ្លៀងនៃស្ទឹង-ទន្លេនានា បានធ្វើឱ្យប្រែប្រួលលំហូរទឹក និងគុណភាពទឹកនៅខ្សែទឹកខាងក្រោម ដែលប៉ះពាល់ដល់ការពងកូនរបស់ត្រី និងស្តុកត្រី ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រៃលិចទឹក នៅជុំវិញបឹងទន្លេសាបកំពុងរងការកាប់បំផ្លាញ ហើយបានប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់តំបន់ត្រីពងកូនដ៏សំខាន់ៗជាច្រើន ។

ផ្ទៃដីព្រៃឈើនៅកម្ពុជា បានថយចុះ ២,៦លាន ហ.ត ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ឆ្នាំ (១៩៧០-២០០២) រឺស្មើនឹងការបាត់បង់ប្រចាំឆ្នាំ ៨១.០០០ហ.ត (CMDGs ២០០៥) ។ បន្ទាប់ពីការលុបចោលសម្បទានព្រៃឈើ ដែលតំណាងឱ្យជាង ៥០% នៃផ្ទៃដីស្ថិតក្រោមរបបសម្បទាន និងការផ្អាកការកាប់ឈើចាប់ពីឆ្នាំ២០០២ មក ការកាប់ឈើទ្រង់ទ្រាយធំ បានថយចុះគួរអោយកត់សំគាល់ ។ ប៉ុន្តែការកាប់ឈើខុសច្បាប់នៅតែជាក្តីបារម្ភ នៅតាមតំបន់ជាច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ម្យ៉ាងទៀត កំណើនប្រជាជននៅជនបទ ការទន្ទ្រានយកដី និងការរំលោភយកដី បានក្លាយជាការគំរាមកំហែងដ៏ធំមួយ ។ ដីព្រៃកាន់តែច្រើនត្រូវបានកែប្រែទៅបំរើតំរូវការផ្សេងៗ ដូចជា ការដាំស្វាយចន្ទី ដំឡូងឈើ សណ្តែកសៀង ពោត និងកៅស៊ូ ហើយការយកឈើធ្វើអុស-ធ្យូង គ្មានថយចុះទេ ។ ការឡើងថ្លៃដី ក៏ជំរុញឱ្យមានការកាប់ឆ្ការព្រៃយកដីកាន់តែច្រើន ហើយទំនាស់លើការកាន់កាប់ដីក៏ផុសឡើងនៅតាមតំបន់ជាច្រើន ។

ប្រភពមួយទៀតនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើគឺការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ។ នៅខែកុម្ភៈ ២០០៧ ដីស្ថិតក្រោមរបប សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច មាន ០.៩៤លាន ហ.ត ដោយមានការចុះកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយ ៥៧ក្រុមហ៊ុន (MAFF 2007) ។ ប៉ុន្តែនៅចុងឆ្នាំ២០០៥ ផ្ទៃដីដែលក្រុមហ៊ុនបានដាំដុះហើយ មានតែ ១.៨% នៃផ្ទៃដីសម្បទានសរុប (UNDP 2007) ។ វិភាគសង្ខេបមួយធ្វើឡើងដោយវិទ្យាស្ថាន CDRI លើដីសម្បទាន ៨កន្លែង ដោយធៀបនឹងគំរបព្រៃឈើ នៅឆ្នាំ១៩៩៧ បង្ហាញថា ៧០% នៃផ្ទៃដីរបស់ពួកគេ គឺជាព្រៃ (Hansen and Neth 2006) ។ របាយការណ៍ UNDP (២០០៧) បានបញ្ជាក់ថា ដីមួយចំនួនក្នុងគំរោងនេះ កំពុងតែប្រើប្រាស់សំរាប់កាប់យកឈើលក់ ។ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច មិនបាន បំរើដល់ការអភិវឌ្ឍទេ ។ មានតែ ២% នៃផ្ទៃដីប៉ុណ្ណោះ ដែលមានការដាំដុះ ហើយការកាប់ឈើដោយខុសច្បាប់នៅតែបន្ត ។

ការសិក្សារបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI លើការវាយតំលៃភាពក្រីក្រដោយមានការចូលរួមនៅតំបន់ទន្លេសាប បានរកឃើញថា ការធ្លាក់ចុះធនធានជលផលកើតមាននៅក្នុងភូមិនេសាទបានអង្កេតទាំង ៥ (ព្រែកស្រមោច និងទ្រាយ នៅខេត្តសៀមរាប ដែរនាត នៅខេត្តពោធិ៍សាត់ កោះតាពៅ និងពេជ្រចង្រិ នៅខេត្តកំពង់ធំ) ។UNDP (២០០៧) ក៏បានរាយការណ៍ដែរថា ស្តុកត្រីទឹកសាប ដែលអ្នកនេសាទតូចតាចអាចទៅនេសាទបាន គឺបានធ្លាក់ចុះជាបន្តបន្ទាប់ ។

ជនចំណាកស្រុកកាន់តែច្រើនចូលទៅក្នុងតំបន់នេសាទ និងការខូចខាតប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី បានធ្វើអោយធនធានជលផល ធ្លាក់ចុះក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ។ ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងដែនរងទឹកភ្លៀងនៃស្ទឹង-ទន្លេនានា បានធ្វើឱ្យប្រែប្រួលលំហូរទឹក និងគុណភាពទឹកនៅខ្សែទឹកខាងក្រោម ដែលប៉ះពាល់ដល់ការពងកូនរបស់ត្រី និងស្តុកត្រី ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រៃលិចទឹកនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាបកំពុងរងការកាប់បំផ្លាញ ហើយបានប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់តំបន់ត្រីពងកូនដ៏សំខាន់ៗជាច្រើន ។ អ្នកនេសាទតូចតាចជាច្រើនបានធ្វើនេសាទដោយខុសច្បាប់ និងប្រើរបៀបនេសាទ ដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ដូចជា ការប្រើគ្រឿងផ្ទុះ និងឧបករណ៍ឆក់ត្រី ដើម្បីចាប់ត្រីជាដើម ។ អ្នកនេសាទទាំងអស់ ហាក់ដូចព្យាយាមចាប់ត្រីឱ្យតែបានច្រើនបំផុត ដោយពុំគិតគូរពីអនាគតយូរអង្វែងនៃការនេសាទត្រីក្នុងតំបន់នីមួយៗនោះទេ ។

លោក ឈិត សំអាត នាយកប្រតិបត្តិនៃវេទិកាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា បានកត់សំគាល់ថា សង្គមស៊ីវិល បានចាប់អារម្មណ៍កាន់តែច្រើនឡើងហើយលើការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។ លោកបានលើកពី គ្រោះថ្នាក់នៃការធ្វើអាជីវកម្មគ្មានការគ្រប់គ្រងនិងការបែងចែកផលប្រយោជន៍មិនស្មើភាពគ្នា រួមទាំងបញ្ហាចំណូលដ៏ស្តួចស្តើងបានមកពីវិស័យព្រៃឈើសំរាប់ថវិកាជាតិ ។ លោកក៏បានបញ្ជាក់ពីសារៈសំខាន់នៃការថ្លឹងថ្លែងឱ្យមានតុល្យភាពរវាងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ហើយនិងតំរូវការការពារបរិស្ថាន និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ នាបច្ចុប្បន្ន ការវាយតំលៃពីផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថាន នៅខ្វះខាតនៅឡើយ ហើយមធ្យោបាយក៏ខ្វះខាតដែរដើម្បីដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាស្តីពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ទៅលើជីវភាពរស់នៅក្នុងមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងការរស់នៅរបស់ជនជាតិភាគតិច ។កំណែទំរង់ថ្មីៗ ក្នុងវិស័យជលផលទទួលបានការគាំទ្រច្រើន ប៉ុន្តែការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅតែចោទបញ្ហា ពីព្រោះការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ មានទំនោរអនុគ្រោះដល់អ្នកនេសាទទ្រង់ទ្រាយធំ ។

បញ្ហាប្រឈមចំបងៗ

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ តុងអ៊ីវ បានលើកថា ការបន្តប្រើប្រាស់ឈើដើម្បីសាងសង់ផ្ទះ

មានន័យថា តំរូវការធនធានព្រៃឈើ នៅតែមានកំរិតខ្ពស់ ។ កម្ពុជាមានច្បាប់ជាស្រេចហើយ ប៉ុន្តែការយល់ដឹង និងការអនុវត្តនៅខ្សោយនៅឡើយ ។ បញ្ហាប្រឈម មានជាអាទិ ការទន្ទ្រានយកដីព្រៃ ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ខ្សោយ និងសមត្ថភាពមានកំរិតនៃមន្ត្រីព្រៃឈើតាមមូលដ្ឋាន ។ ការលើកស្ទួយផលិតផលព្រៃឈើដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក៏ជាតំរូវការមួយដែរ ។ ប្រជាជនធម្មតាត្រូវការមានលទ្ធភាព និងសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រើប្រាស់ព្រៃឈើ ។ បញ្ហាព្រៃឈើគួរតែដាក់បញ្ចូលក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ហើយការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក៏ត្រូវមានតម្លាភាពផងដែរ ។

ការធ្លាក់ចុះស្តុកត្រីធម្មជាតិ វាជាប់ទាក់ទងនឹងការបាត់បង់ព្រៃលិចទឹក ការនេសាទហួសកំរិត កំណើនប្រជាជន និងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នេសាទទំនើបនិងខុសច្បាប់ ។ ធនធានទឹកបានថយចុះ ជាពិសេសទឹកជំនន់ទន្លេមេគង្គដែលប៉ះពាល់ដល់គុណភាព និងបរិមាណត្រី ។ ដូច្នេះត្រូវតែពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់អោយខ្លាំងឡើងទៀត ដើម្បីការពារស្តុកត្រីធម្មជាតិ និងបញ្ឈប់ការនេសាទខុសច្បាប់ ។ ផលប៉ះពាល់នៃទំនប់វារីអគ្គិសនីលើគុណភាពទឹកនៃតំបន់ខ្សែទឹកខាងក្រោម ក៏ជាការបារម្ភដ៏ធំមួយដែរ ។

លោក ឡាយ ឃីម មកពី UNDP បានលើកឡើងពីចំណុចសំខាន់មួយពាក់ព័ន្ធនឹងវិធីវាស់វែងតំលៃធនធានធម្មជាតិ (មូលធនធនធានធម្មជាតិ) និងជាពិសេសតំលៃបាត់បង់ធនធានគិតតាម ផសស និងប្រព័ន្ធគណនេយ្យជាតិ ។ ធនធានធម្មជាតិ ក៏ជា ទ្រព្យសកម្មមូលធន ដែរ ប៉ុន្តែពុំមានបង្ហាញនៅក្នុងគណនេយ្យជាតិទេ រួមទាំងការបាត់បង់របស់វាផង ។ បញ្ហានេះនាំឱ្យអ្នកធ្វើផែនការមិនបានដឹងច្បាស់ពីតំលៃសេដ្ឋកិច្ចពិតប្រាកដ និងអត្រានៃការខូចខាតព្រៃឈើ ។ ដើម្បីបញ្ឈប់ការហិនហោចធនធាននេះ ប្រាក់ចំណូលទទួលបានគួរតែគ្រប់គ្រង និងចែកចាយយ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែងបំផុត ហើយយកទៅប្រើប្រាស់ដើម្បី បង្កើតមូលធនក្នុងទំរង់ផ្សេងទៀត ដើម្បីកុំឱ្យត្រូវពឹងផ្អែកជានិច្ចជាកាលទៅលើធនធានដែលកំពុងថយចុះ និងមានការតវ៉ានេះ។ នាបច្ចុប្បន្ន ប្រាក់ចំនូលដែលរដ្ឋាភិបាលទទួលបានពីការធ្វើអាជីវកម្មព្រៃឈើវាមានមិនច្រើនទេ និងមានតម្លាភាពតិចតួចពេក ក្នុងបែបបទប្រមូលវាមក និងយកវាទៅចំណាយ ។

លោក ឡាយ ឃីម ក៏បានសង្កេតឃើញថា ប្រទេសក្រីក្រមានទំនោរពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិ សំរាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច រីឯប្រទេសអភិវឌ្ឍខ្ពស់ជាងនោះ តែងពឹងផ្អែកច្រើនជាងទៅលើមូលធនបែបអរូបី ។ ធនធានធម្មជាតិក៏ពិបាកស្តារឱ្យល្អឡើងវិញដែរៈ កាលណាវាបាត់បង់ហើយ វានឹងបាត់បង់រហូត ។ វាគ្មិនបានផ្តល់មតិថា គេចាំបាច់ត្រូវបែរចេញពីការពឹងអាស្រ័យលើធនធានធម្មជាតិ មកពឹងផ្អែកលើទ្រព្យសកម្មអរូបី ដូចជា អភិបាលកិច្ចល្អ ធនធានមនុស្ស និងកំរិតជំនាញការងារ ជាដើម ។ បច្ចុប្បន្ននេះវាជារឿងសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវបែងចែកចំណូលបានមកពីធនធានធម្មជាតិ យកទៅអភិវឌ្ឍមូលធនផ្សេងៗទៀត ។

លោក តុប នេត បានបង្ហាញថា វាជាអាទិភាពខ្ពស់បំផុតមួយដែលត្រូវធានាឱ្យមាន ការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពលើដែននេសាទសហគន៏ និងព្រៃឈើសហគមន៏ ។ ការនេសាទជាច្រើនប្រើប្រាស់មធ្យោបាយខុសច្បាប់ ដូចជា គ្រឿងផ្ទុះ និង ឧបករណ៏ឆក់ត្រីជាដើម ។ ទង្វើនេះនាំអោយស្តុកត្រីធម្មជាតិធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំង ។ ដូច្នេះត្រូវមានការប្រឹងប្រែងរួមគ្នា ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការនេសាទខុសច្បាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ត្រូវធ្វើការវាយតំលៃពីការនេសាទត្រីដែលអនុវត្តបានយូរអង្វែង និងត្រូវរក្សាបរិមាណត្រីចាប់បានឱ្យស្ថិតនៅត្រឹមកំរិតមួយដែលមានចីរភាព ។

ការពង្រីកផ្ទៃដីស្ថិតក្រោមរបបព្រៃឈើសហគមន៏ (CF) និងកំណែលំអការគ្រប់គ្រង គឺជាវិធីសាស្ត្រមួយដ៏ល្អ ដើម្បីឱ្យមានការចូលរួមគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ការធានាពីជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនក្រីក្រដែលពឹងអាស្រ័យលើព្រៃឈើ និងការសំរេចបានការប្រើប្រាស់មានចីរភាពនូវធនធានព្រៃឈើ ។ មកដល់ឆ្នាំ ២០០៧ ផ្ទៃដីស្ថិតក្រោមរបបព្រៃឈើសហគមន៏ មានប្រហែល ០,១៨លាន ហ.ត (២៦៤ សហគមន៏) រឺស្មើនឹង ១,៦% នៃផ្ទៃដីព្រៃឈើសរុប ។ គួរកត់សំគាល់ថា ព្រៃឈើសហគមន៏ភាគច្រើនស្ថិតក្នុងតំបន់ព្រៃឈើខូចគុណភាព ។ ប្រសិនបើចង់ឱ្យសហគមន៏ព្រៃឈើអាចរស់រាន ដោយខ្លួនឯងបាន រដ្ឋាភិបាលគួរតែលៃចែកព្រៃឈើដែលមានតំលៃជាងនេះ ទៅឱ្យគំរោងព្រៃឈើសហគមន៏ ។

សព្វថ្ងៃសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន កំពុងតែប្រើប្រាស់ដើម្បីកាប់យកឈើ ។ ដូច្នេះគេចាំបាច់ត្រូវសើរើពិនិត្យនូវ កិច្ចព្រមព្រៀងដែលមានស្រាប់នានា ហើយអាចបញ្ចប់សម្បទានណាដែលបំពានកិច្ចព្រមព្រៀង ។ នៅពេលសើរើពិនិត្យឡើងវិញនេះ គួរយកចិត្តទុកដាក់ច្រើនថែមទៀតលើផលប្រយោជន៏ដែលបានដល់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងតំលៃខូតខាតធនធានធម្មជាតិ ។

ការពង្រឹងកិច្ចការពារព្រៃឈើ និងការលើកកំពស់ការងារអភិរក្សក៏សំខាន់ណាស់ដែរ ។ នៅឆ្នាំ១៩៩៣ មានការកំណត់តំបន់ព្រៃការពារចំនួន ២៣ នៅកម្ពុជា ដែលគ្របដណ្តប់លើផ្ទៃដីជាង ៣,១៣លាន ហ.ត ។ ប៉ុន្តែនៅតែមានរបាយការណ៏ពីការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការរំលោភយកដី ក្នុងតំបន់ការពារមួយចំនួន ។ ដូច្នេះ ការដាក់អនុវត្តន៏ច្បាប់ និងសកម្មភាពប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការរំលោភយកដី គឺចាំបាច់បំផុត ។

លោក ឈិត សំអាត បានអំពាវនាវឱ្យមានការសើរើពិនិត្យសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ និងមានតម្លាភាព ច្រើនថែមទៀតទាក់ទងនឹងចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលបានមកពីព្រៃឈើ និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត និងការប្រើប្រាស់ចំណូលទាំងនេះ ។ គោលនយោបាយ និងច្បាប់នានាទោះបីល្អយ៉ាងណាក្តី ក៏មិនមែនចប់ត្រឹមអនុមតិចេញមកនោះទេ ។ ការងារសំខាន់បំផុតគឺធានាឱ្យមានការប្រតិបត្តិតាម ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ និងដាក់ទោសទណ្ឌឱ្យបានសមស្រប ។ កត្តាគន្លឹះមួយក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ គឺអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានគួរមើលឱ្យឃើញនូវ ផលប្រយោជន៏បានពីការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ។ ដើម្បីគ្រប់គ្រងធនធានប្រេងកាត និងឧស្ម័ន ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ការដាក់អនុវត្តជាមុននូវ ក្របខ័ណ្ឌគណនេយ្យភាពមួយ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ ម្យ៉ាងទៀតក៏ត្រូវមាន តម្លាភាពលើចំណូល-ចំណាយជាប់ទាក់ទងនឹងធនធានប្រេងកាត និងឧស្ម័នធម្មជាតិដែរ ។

កំណត់សំគាល់

១. ពេលនេះតួលេខអាចចុះទាបបន្តិចវិញដោយសារមានឧស្ម័ននាំចូល ប៉ុន្តែការពឹងផ្អែកលើអុស-ធ្យូងនៅតែមានកំរិតខ្ពស់ ដោយសារការឡើងថ្លៃឧស្ម័ន ។

ឯកសារយោង

សូមមើលឯកសារយោងក្នុងអត្ថបទភាសាអង់គ្លេស